

FİLM İÇİNDE FİLM

Bir Zamanlar Anadolu'da, Pandora'nın Kutusu gibi, her sahnesi ayrı bir senaryo gibi... Filmi ikinci izleyişimde filmde 100'e yakın ayrı konunun işlendiğini saydım.

Kadın-erkek ilişkileri ve cinsel açlık, filmde kadınlı sahneler az olmasına karşın, işlenen ana konulardan bazılarıydı.

Erkeklerin muhtarın kızına bakışı ve doktorun maktülün karısı Gülnaz'a bakışı bütünüyle cinsel dürtüye odaklanmıştı. Bu ihtiyaç muhtarın kızında yüceltilip aklanmış, Gülnaz'da ise biraz günahkar bir esmer güzeline dönüştürülmüştü.

İnsan davranışını, çıkar ilişkileri yanında

duygular yönetiyordu. Komiserin katili dövmesi, katilin de orada onca insan varken, sırrını sadece ona söylemesi, maktülün çocuğunun aslında kendine ait olduğunu belirtip onu komiserden korumasını dilemesi.

Katil ve ceset şehre getirildiğinde, katile ilk taşı atanın aslında katilin kendi çocuğu olması. Savcının evliya mertebesine çıkardığı karısının aslında katili olması.

Soruşturmaya katılanların hep hiyerarşik güç gösterisi içinde davranışları ama asıl amaçlarını unutmaları. Organizasyon beceriksizlikleri. Görevlilerin yapılan iş için çok önemli olan ceset torbasını yanlarına almayı unutmaları. Olayın sorumlusu olarak hep bir diğerlerini suçlamaları.

Gerçeği bulmanın zorluğu, hiyerarşik çekişmeler, karşılıklı çıkar ilişkileri, organizasyon bozuklukları içinde soruşturmada gerçeğin göz ardı edilip, maktülün toprağa gömülmesinin canlıyken yapıldığının açıklığa kavuşturulması..

Filme başlarken alaca karanlıkta parlayan farların bazı şeyleri aydınlığa

kavuşturacağı düşünülürken soruşturmanın bu amaçtan uzak kalışı.

Bu arada yönetmen, bazı soruları da açık bırakıyor. Doktor Gülnaz'a arkadan bakarken onun geleceğinden endişesini mi yoksa cinsel açlığını mı sergiliyor?

Her film karesi, asıl senaryodan farklı bir senaryo ayrı bir konu. Her kare fotoğraf sanatının sahnesi.

Bunda yönetmen Nuri Bilge CEYLAN'ın karısı Ebru Hanım'ın bir fotoğraf sanatçısı olması çok etkin olmuş. Durumu CEYLAN'ın anılarından kolayca anlıyoruz.

Dahası böyle titizlikle hazırlanan bir çalışmayı tasavvur etmek imkansız. Söz konusu anılara göre muhtarın evinin avlusu sahnesinde, bir gün boyunca uğraşı sonucunda, sadece iki dakikalık çekim filmde değerlendirilmiş.

Gerçekten Pandora'nın Kutusu'nu dersiniz, film içinde film mi dersiniz, benim bulduğum

konular dışında onlarcasını da siz bulabilirsiniz. Filmin sonunda Gülnaz'ın çocuğunun oyun sahnesinin dışında çıkan topu tekrar oyun sahnesine attığı gibi, artık top sizde, istediğiniz gibi oynayabilirsiniz...

Sizde kendinizce film içinde daha nice seneryo bulabilir veya uydurabilirsiniz. Film sinemalarda gösterilmeye devam ederken kaçırmayın. Yüzyılımızın en başarılı film yönetmeninin bu eşsiz bütün dünyada ödülünden ödüle koşarken ana yurdunda ilgiden uzak kalması düşünülemez. Nuri Bilge CEYLAN Avusturya'da Asya-Pasifik Sinema Akademisinde düzenlenen değerlendirmede "yönetmenlik Başarısı", "Sinematografik Başarı" VE "Uluslararası Jüri Özel Ödülü" sahibi oldu.

Bu ödüllerin, Nuri Bilge Ceylan'ın, Üç Maymun, Kasaba; gibi filmleri, daha doğrusu her çevirdiği filmle aldığı göz önünde tutulursa tesadüf olmadığını siz de takdir edeceksiniz.

"BİR ZAMANLAR ANADOLU'DA"

Gün batmak üzereyken yanan araba farları, aslında Anadolu'nun bazı gerçeklerine ışık tutuyordu. Bu gerçekler en az işlenen Anadolu Sosyolojisi ve sosyal Psikolojisini görüntüyle anlatan bir bilimsel kitaptr.

Filmin kahramanları Polis-Jandarma-

yakın yerlerde aranıyordu. Çeşme başları ise bomboş doğada insan eliyle yapılmış yegane eserler. Onun dışında ne bir yapı, ne sürülü toprak, ne de dikili ağaç...

Katil emin değil, maktülün gömüldüğü yerin hangi çeşme olduğu konusunda.

da bulunabilmektedir.

İlgisizlik içinde onların meyveleri bile toplanmamıştır. Araçlardan birinin şoförü Arap Ali. Bir eliyle ağacı silkelere, küçük su akıntısına bir elma düşer. Su onu gidebildiği yere kadar götürür. Film, suyun elmayı götürüşüne odaklanıp, onun yuvarlanmasını uzunca süre gösterir. Sonunda elma bir birikintiye kadar gider. Oraya takılır kalır. Bu elma aslında Anadolu insanı gibidir. Suyun akıntısıyla doğanın ve çevrenin olanaklarıyla belirli bir yere kadar gelmekte, orada da çürüyünceye kadar beklemektedir. Akıntı ise, aileden gelen nüfuz veya zenginlik, siyasal güç, yani bütünüyle yaşanan koşullardır. Gidişata elmanın, yani bireyin bir etkisi yada katkısı bulunmamaktadır. Aslında elma gidebildiği yere kadar gitmemekte, akıntının götürebildiği kadar yere kadar gitmekte, enerjisi kalmayınca kaldığı yerde çürümeye başlamaktadır.

Yani hareket sadece çeşme kenarı gibi doğal olanakların bulunduğu yerle sınırlı kalıp, insan katkısı olmaksızın sınırlı bir yere kadar sürmektedir.

Çeşme ve ondan çıkan suyun kenarları dışında ise hemen hemen hayat yok gibidir. Çöl olmadığı halde, çöl gibi ıssız, verimsiz, boş Anadolu bozkırındır. Dünyanın en iyi coğrafyasının bulunduğu yerdir. Bereketi, iklimi, bütün zenginliği ile dünyanın gözünün üzerinde olduğu bir yerdir. Ama terk edilmiş, bakımsız bir haldedir.

Konu bir adli olayın araştırılmasıdır. Yoksa bu kadar okumuş adam bir araya gelmezdi. Onlar da üretmek için değil, cinayet şeklinde sonuçlanan bir olayda hakikati aramaya çalışıyorlardır. Hakikati aramak için bazı donanımlar da eksik değildi. Araç, kazma, kürek ve beden gücü. Ama önemli bazı eksiklikler vardı. Bunların başında yönetim ve organizasyon vardı.

Örneğin, görevliler en önemli bir şeyi, ceset torbasını unutmuşlardı. Suçu birbirinin üzerine atıyorlardı. Sonunda pratik bir çözüm buldular da cesedi hastaneye taşıyabildiler.

Hakikati ararken demokrasi yoktu. Bütün ilişkileri otorite belirliyordu. Araçta manda

yoğurdu sahnesi, doğrunun hiyerarşi de en üst düzeyde olana göre belirlendiğini gösteriyordu. Uzlaşma kültürü yoktu, en kestirme yolu bulmak için bile bilimsel veriler kullanılmıyordu, ilişki sen ben çatışmasına dönüşüyordu.

Sonunda katil bulunmuş, ceset bulunmuş, fakat hakikat bulunamamıştı. Dahası, önemsenmemiş, ört-bas edilmişti. Kesin deliller varken, canlı iken gömülmüş bir insan için öldükten sonra gömüldüğü şeklinde bir rapor düzenlenmişti.

Hakikat aranırken ilişkileri belirleyen etmenler arasında en etkisi görünen hiyerarşi ve onun yanında çıkar ilişkileriydi. Gerek kamusal, gerek bireysel çıkar kavgası ilişkileri yönlendiriyordu. Örneğin, Komiserin reçete için doktora, muhtarın mezarlık ihalesi için Savcıya, otopsi yapan görevlilerin yeni aletler alınabilmesi için bir diğerine ihtiyacı vardı.

Bu arada ceset apar topar arabanın bagajına sığdırıldığında, şoför de çevreden bulunduğu birkaç kavunu cesedin yanına yerleştirmenin kolayını bulmuştu...

Savcı-Doktor-Katil-Muhtar-Muhtarın Kızı ve Maktülün Karısından oluşuyordu.

Mekanlar ise çeşme başları, .. Maktülün gömüldüğü yer çeşme başlarına

Her çeşme ve çevresi gidilip incelenmekte, cesedi aranmaktadır.

Bu asayiş içerisinde kimi çeşme ayaklarında, su kenarında bazı meyve ağaçları